

A valóság és képzelet határán

Jeles alkalom, ha egy művész összegezi pályájának egy-egy időegységét, életszakaszát. Olasz Attila mostani kiállításának alappillére az a négy festmény, amelyekkel sikeresen diplomázott a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karán és festőművészdiplomát kapott 2009-ben. Ez az örvendetes életesemény legalizálja művészstatusát a festészet kortársi jelenében: immáron jóval több mint 10 éve kiállításai sorozatában viaskodik önmaga kifejezésével, helyét keresve a „nagyok” között. Jómagam messzebbre nyúlok át az „időkapun”, és emelem ki a legelső színes kis festményeit a tizennégy éves kamasz embernek. Különös érzés számomra az, hogy a szerető családi körben cseperedő, izgalmas tehetségű ifjú tanulási életszakaszában benne voltam, és büszke örömmel mondhatom ezt. Sok felemelő példa él bennem a művészet birodalmából. Egyik kedves az, amikor az ifjú Cézanne egy kézi hordárkocsira fölpackolta új képeit, és Párizson áttolta kék munkásruhájában a már betegeskedő Pissarro műtermébe, hogy szeretett mestérének megmutathassa.

A személyesség és a szinte családi kapocs nem homályosította és most sem homályosítja szemem Attilával kapcsolatban. Tandi Lajos kedves szerkesztő barátom a legutolsó kiállítás megnyitóján kijelentette: „Tisztelem Olasz Attilát, ezt a fiatal festőt.” Igen, a tisztelet komoly belátás és meggyőződés eredménye. Hiszen mi más motiválhatta Kass János, Juhász Ferenc pártfogoló, őszinte kiállítását az ifjú nyers tehetség mellett, vagy Szuromi Pál, Banner Zoltán, Tóth Attila, Zalán Tibor avatott elemzéseit. Ugyanez motiválta pécsi mestere, Tolvaly Ernő megértő, segítő hozzáállását a festőmesterség hathatós elsajátítására: „A sok oldalról megfigyelt és megjelenített motívumok hol engedelmeskednek a valóságból, a fotókról és a festészetből ismert perspektívának, hol pedig sejtett törvényeiket megtagadva új szabályokra mutatnak rá.”

Fölmerül rögtön a kérdésem: vajon az ifjú tehetség üstökösszerű föltűnése okozott-e több gondot a bírálóknak – az „érett talentumú” festőknek, vagy a mostani – teljes vértetben megjelenő – Olasz Attila munkássága, drámai teljesítménye kap-e megfelelő figyelmet, vagy ne adj’ isten, csöndes figyelemhiányban lesz része? Pedig szabad örülni, ha nem mindennapi produkciót láthatunk.

Elhangzott a *Mélységek, árnyékok* című kiállításának megnyitóján, a Szegedi Tudományegyetem József Attila Tanulmányi és Információs Központjában 2010. május 14-én.

Juhász Gyula is örült József Attila csillagának.

Mindehhez bölcs belátás kell, irigységmentesség s az a tapasztalat, amely a meglévő értékeket még markánsabbá teszi. Bölcsesség, amely minden ízében az életből táplálkozik, mégis a művészet szentségét vallja.

Aki belép e jelenünket jól reprezentáló egyetemi intézménybe, egy új világ küszöbén lép át, a kiállító tér robusztus, drámai vonzásába kerül. A valóság hirtelen szembesül a festészet mágiájával, a valóságos tér az imaginárius térrel. Ezáltal egy új dimenzió nyílik, a világ fölfedezetlen sejtelmeit adva. Nekem is, aki hozzá vagyok szokva Olasz Attila képi világához, katartikus élményt adott a padlasműterme délutáni napfényragyogásában a tompán felfénylő, erős, mélysűrűs, kékesszürke színek együttese. Méltán választotta kedves Mesterem Bernáth Aurél gondolatát meghívója mottójául: „A festészet színekkel kifejezett emberi beszéd.” Igen, ez a festészet szólni akar az emberekhez, rendkívülien sokrétűen ábrázolva a láthatót és a sejtettet. Ez a festészet ereje és diadala!

Bölcséleti kérdés, ha a mélységek és árnyékok fogalmát elemezzük. A hozzánk vezető tudomány egyre és másra példákat ad erre. A festészet oldaláról nézve nekem könnyebb dolgom van az elemzésben. A képek síkot meghazudtoló, illúziókeltő tere valóságosan hat szemünknek. Sok olyan utalás van, amely a legnagyobb hegyi távlatot idézi, de változatlanul jelen van Olasz Attila festményein a biológiai szerveződés, a mikrovilág lüktető élete, amelyhez szemünk mélység-élessége kell.

A látszattan törvényeiből, a tapasztalati látszattan tudományos köréből alig vagyunk képesek kilépni. A tapasztalat fényre és árnyéokra épül, amely mélységet jelenít meg a vászon sík felületén, mélységet ad a porózus felületek „fénytörő-fényelnyelő” életének. A nehéz, súlyos formákat a vászon felületének irizálása tompítja. A térbeli élmény négy aspektusát vázolom föl. Ezzel talán közelebb kerülünk a festészet különös, ritkán felfedhető titkaihoz.

Megközelítés. Az első sík a látvány síkja. Ragaszkodás a tapasztalt valósághoz. A képzelet csak az átéltből és a megtapasztaltból „képes” összerakni szuverén világot.

Tartózkodás. A második sík a szemlélődés síkja. Valójában ez a mű előtt való időzés, ismerkedés, felfedezés.

Befogadás. A harmadik sík a megérezés és a megértés síkja: a látottak „megemésztése”, földolgozása.

Maradandóság. A negyedik sík a raktározás, a maradandóság síkja. Kérdés, hogy mi marad meg emlékezetünkben, és mi hullik ki belőle. Az élmény mélysége, ereje a továbbélés függvénye. A mélység élménye eredendően feltételezi a magasságot is. A képmező sokszor elforgatható, kivéve, ha a kompozíció építménye a hagyományos előtérre-középtérre-háttérre tagolódik.

Olasz Attila a festészet autonómiáját érleli. Összegzésként: Attila újra és újrafogalmazza festményein a világ föltárhatatlan mélységét, küzdelme az illuzionista küzdelme, a kötéláncos küzdelme. Birokra kél a monumentalitással, festményeinek őseréjük van. Sziklák, hegyek mozdulnak, színes erők feszülnek. Bő

számmal tűnnek elő a kép szövedékéből csontok, ízületek, csuklók. Emberi, növényi, állati és szervetlen fragmentumok vagy gazdag asszociációval festett utalások ezekre. Így áll össze a festmény anatómiája: egyensúlyt teremteni a valóságos és a képzeletbeli között, ötvözni az élettelen az élővel. Ez a hártya, ez a határmezsgye Attila biztos hadállása. Néző- és érzőkészülékeit itt helyezte el: érthetővé és megfogalmazhatóvá tenni az élet csodáját, ez jelenlegi művészeti alapállása. Azért is, mert tisztelettel adózik az életnek, dolgaiban csodálatát fejezi ki.

Ami pedig a legfontosabb ebben az egészben: *A festő szeme.*

